

Oponentský posudek diplomové práce

Autor DP: **Bc. Marie Tikovská**
Vedoucí DP: **doc. Dr. phil. Markus Giger**
Oponent DP: **Mgr. Veronika Stranz-Nikitina, Ph.D.**
Název DP: **Biaspektuální slovesa v ruském a českém jazyce**
Ústav: **Ústav východoevropských studií**

Formální úprava:

Po formální stránce splňuje práce požadavky kladené na diplomové práce (obsahuje čestné prohlášení, obsah, dále klíčová slova, abstrakt v českém a anglickém jazyce) a je až na některé drobné nedostatky (překlepy, nejednotnost v uvádění bibliografických údajů) dobře upravena. Diplomová práce je opatřena jednotným poznámkovým aparátem, seznamem zkratk a seznamem použité literatury.

Struktura práce a použité metody:

Strukturu a obsah předložené diplomové práce považuji za vyvážené a vhodné ve vztahu ke zvolenému tématu a vytyčenému cíli. Diplomová práce má přehlednou strukturu, která zahrnuje teoretickou analýzu a praktickou část, použití dílčích metodologických postupů rovněž odpovídá záměru.

Teoretická část nabízí na začátku úvod do aspektologické problematiky: vymezení pojmu vidová dvojice, vztahu mezi kategorií vidu a způsoby slovesného děje a popisuje základní způsoby perfektivizace a imperfektivizace sloves, příznačné pro ruštinu a češtinu.

Dále je vytvořen přehled výsledků bádání zaměřeného na obouvidová slovesa, je popsán jejich současný (s přihlédnutím k vývoji) status a klasifikace v obou jazycích. V následujících podkapitolách se autorka zaměřuje zvláště na domácí a přejatá obouvidová slovesa, čímž prohlubuje vhled do problematiky obouvidovosti v ruštině a češtině.

Za nejpřínosnější se dá označit druhá, stěžejní část práce. Praktická komparativní analýza je založena na porovnání vzorků 50 ruských a 50 českých obouvidových sloves. Už při sestavování vzorků ale vychází najevo obtíže, spojené s použitím vybraných korpusů: různým, řádově se lišícím, objemem a principiálně odlišným způsobem značkování. Dalším problémem je různá míra pozornosti, věnovaná v rámci obou jazyků problému biaspektuality, což ovlivňuje množství dostupných teoretických zdrojů a statistických dat. S těmito překážkami se ale autorka zdárně vyrovnala.

Hlavní pozornost je v praktické části věnována hledání nových potenciálních členů vidových dvojic, sledování jejich počtů a způsobů utváření. Prostřednictvím testování některých příkladů se ověřuje významová shoda potenciálních vidových dvojic. Za pozoruhodné se dá označit srovnání frekvence používání obouvidových sloves cizího původu a domácích ekvivalentů a srovnání produktivity jednotlivých sufixů u přejatých sloves. Dalším přínosem je zachycení příčin vzniku velkých rozdílů mezi ruštinou a češtinou, pokud jde o vytváření potenciálních vidových korelátů, a popis mechanismu tvoření nových korelátů. Praktická část práce je pak završena z praktického i teoretického hlediska zajímavým zhodnocením výsledků analýzy.

V závěru autorka provádí rekapitulaci vlastní analýzy jazykového materiálu a uvádí její výsledky do širších kontextů teoretických předpokladů výzkumu v oblasti biaspektuálních sloves.

Využití odborné literatury:

Práce autorky s dostupnou literaturou a s citacemi považuji vcelku za korektní. Na úrovni diplomové práce by však bylo vhodnější více citovat primární zdroje a uvádět vlastní příklady. Například v kapitole věnované domácím obouvidovým slovesům najdeme citaci z Nikolajevové (s. 28) nebo příklady použití slovesa большевизироваться (s. 29), oboje citované z disertační práce Gorobecové.

Výzkum Gorobecové se dá bezpochyby považovat v dané oblasti za nejaktuálnější, nicméně to může svádět, jak se zdá, k přílišnému spolehnutí se na jeden zdroj. Například v kapitole Obouvidová slovesa v ruštině se autorka na třech stránkách (s. 28-30) sedmkrát odvolává k výsledkům studie Gorobecové. Nicméně citace jsou uvedeny korektně a další kapitoly působí vyváženějším dojmem.

Splnění cílů práce:

Téma diplomové práce považuji za poměrně náročné, neboť jejím cílem bylo prozkoumat problematiku biaspektuálních sloves jak v kontextu již existujících teoretických studií, tak i z hlediska současného úzu. Náročnost zadání tak převyšuje rozsah diplomové práce. Autorka se však s těmito úkoly zdárně vyrovnala, všechny požadavky zadání a cíle práce byly splněny. Za velmi inspirativní považuji především:

1. výsledky vlastní analýzy, která mapuje mnohé aspekty fungování obouvidových sloves v jazykovém úzu ruštiny a češtiny a zvláštnosti jejich integrace do vidového systému obou jazyků,
2. závěrečný popis tendencí ve vývoji biaspektuálních sloves, který odráží dynamiku jazykových procesů.

Podněty k obhajobě:

1. V rámci praktické analýzy mluvíte o frekvencích výskytu, ale dá se v případě řádových rozdílů mezi korpusy, co do počtu položek, označovat podobný počet výskytů za podobnou frekvenci?

2. V úvahách o potenciální ztrátě obouvidovosti používáte výsledky slovensko-ruské porovnávací studie (Smirnov 1970). Myslíte si, že situace v češtině je totožná se situací ve slovenštině?
3. Na s. 30 je uveden velmi zajímavý graf statistického rozložení sloves podle vidu v češtině, jak je na tom ruština v porovnání s češtinou, dala by se jazyková situace znázornit podobným způsobem?
4. Čím lze podle Vás vysvětlit mnohem aktivnější integraci biaspektuálních sloves do vidového systému češtiny v porovnání s ruštinou?

Hodnocení práce:

Práci považuji za zdařilou. Splňuje požadavky, standardně kladené na diplomovou práci (v souladu s OD 10/2014). Autorka prokázala schopnost orientace v odborné literatuře a schopnost práce s prameny. Výsledky teoretického bádání jsou vhodně propojené s vlastní, pečlivě provedenou praktickou kontrastivní analýzou obouvidových sloves. Vzhledem k náročnosti zadání proto doporučuji k obhajobě s hodnocením **výborně**.

V Praze dne 08.09.2015

Mgr. Veronika Stranz-Nikitina, Ph.D.